

Починок Н. В. Методи обліку витрат на персонал відповідно до інформаційних потреб користувачів / Розвиток бухгалтерського обліку, контролю та аналізу у сучасних концепція управління / Матеріали міжнар. наук–практ. конф., 2011 р., 19–20 травня, м. Судак. – Сімферополь, ВД «АРІАЛ», 2011. – С. 275–278.

Методи обліку витрат на персонал відповідно до інформаційних потреб користувачів

УДК 657

Починок Н.В.

Тернопільський національний економічний університет

Основним засобом формування інформаційних потоків для прийняття управлінських рішень є методика відображення даних в обліку. Проаналізувавши нормативно-правове забезпечення, наукові видання та результати практичної діяльності окремих підприємств стосовно відображення інформації про господарські процеси, пов'язані з персоналом, автором виокремлено наступні методи обліку витрат на персонал, в тому числі інвестицій в персонал в залежності від інформаційних потреб користувачів.

1. Облік витрат на (вкладень в) персонал в структурі активу балансу, а саме в складі нематеріальних активів підприємства. Відповідно до даного підходу персонал є особливим активом підприємства, для якого необхідно регламентувати відповідні критерії визнання: щодо контролю (контроль над персоналом повинен означати не тільки юридичне право власності, а й економічний контроль і адміністративну відповідальність); щодо майбутніх економічних вигод – це потенціал у вигляді майбутніх грошових потоків або їх еквівалентів, які підприємство отримує від використання персоналу у процесі виробництва товарів (робіт, послуг), вкладаючи кошти в його формування, утримання та розвиток); щодо достовірної оцінки – використання одного з існуючих підходів щодо оцінки персоналу: 1) витратний підхід, що включає методи, пов'язані з витратами, понесеними підприємством впродовж трудової діяльності працівника; 2) вартісний підхід, який включає в себе методи, засновані на економічній цінності людських ресурсів та їх внесок у доходи компанії. Такий підхід розглядає людські ресурси як активи і передбачає визначення потоку вигод, що генерує цей актив.

Відображення персоналу у складі нематеріальних активів передбачає тривалий термін їх використання і зумовлює проведення амортизаційних відрахувань і списання вкладень (в основному прямолінійним методом) на витрати за відповідними видами діяльності.

Безумовно такий метод відображення інформації про витрати на персонал не кореспондує з існуючими правилами ведення бухгалтерського обліку як на вітчизняному, так і на міжнародному рівні. Однак його використання сприяло б підвищенню балансової вартості підприємства та її збалансованості з ринковою. Зазначений метод доцільно застосовувати в таких сферах діяльності як аудит і консалтинг, адвокатура та інших у сфері послуг, а також модельний

бізнес, професійний спорт, де людина відіграє значну роль у господарській діяльності суб'єктів і де ймовірна найбільш достовірна та об'єктивна оцінка вартості людського капіталу.

2. Облік витрат на (вкладень в) персонал на основі поєднання витратного та інвестиційного підходів. Відповідно до даного методу, використовуючи класифікацію витрат за фазами процесу відтворення, пропонується частину витрат, які відображають процеси придбання та розвитку персоналу, і які за своєю суттю є інвестиціями в людський капітал підприємства капіталізувати в структурі активу балансу як інвестиції, тим самим збільшуючи додатковий капітал підприємства. Витрати ж на утримання (використання) персоналу, в тому числі, ті що включаються до складу фонду оплати праці і витрати соціального характеру, а також витрати на вибуття персоналу варто обліковувати відповідно до витратного підходу в складі поточних витрат за видами діяльності. Такий метод відображення в обліку витрат на персонал дасть змогу не лише виокремити із сукупності поточних витрат вкладення, які мають особливе значення та збільшити власні активи з метою забезпечення збалансованості між ринковою та балансовою вартістю підприємства, а й дасть підстави для керівництва нарощувати людський капітал працівників інтенсивними методами з метою підвищення ефективності його використання.
3. Облік витрат на (вкладень в) персонал відповідно до чинних правил ведення бухгалтерського обліку. Такий метод використовується сьогодні всіма вітчизняними підприємствами. Відповідно витрати на персонал не капіталізуються, а відображаються в складі поточних витрат за видами діяльності. Такі витрати зменшують прибуток підприємства і це спонукає менеджерів скорочувати, або ж взагалі відмовлятися від інвестицій в персонал з метою оптимізації фінансових результатів. Зрозуміло, що показник економічної ефективності в короткостроковому періоді означає отримання більших результатів при збереженні існуючого рівня витрат або зниження витрат при досягненні того ж результату, однак в довгостроковому – це здійснення економічно обґрунтованих витрат з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства та ефективності виробництва. При визначенні ефективності управління персоналом основним критерієм повинен стати не критерій мінімізації витрат на персонал, націлений на поточні вигоди, а критерій прибутковості і віддачі витрат на персонал, що відповідає довгостроковій стратегії розвитку підприємства. З цією метою підприємствам доцільно створити в аналітичному обліку деталізовану базу даних щодо структури витрат на всі категорії персоналу за фазами процесу відтворення. Така інформація повинна мати своє відображення у примітках до річної фінансової звітності. Це сприятиме забезпеченню системи менеджменту аналітичними та зведеними даними для подальшого визначення ефективності витрат на персонал та раціональності їх використання. Вказаний метод доцільно використовувати на підприємствах, де мають

місце незначні витрати на персонал в загальній структурі виробничих витрат.

Розглянуті способи відображення витрат на персонал в обліку відрізняються методикою, однак спільним є – економічна необхідність виокремлення з потоку даних будь-якої організації інформації про процес відтворення людського капіталу підприємства з метою її подальшого аналітичного опрацювання, контролю та прийняття на її основі обґрунтованих управлінських рішень.